

การจัดการองค์ความรู้(Knowledge Management)

“การวิเคราะห์รายงานทางการเงินจากงบการเงินที่ผ่านการรับจากผู้สอบบัญชี” ของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ

๑. ความเป็นมา

การส่งเสริมสหกรณ์ตามระบบการส่งเสริมสหกรณ์ (Cooperation Promotion System:CPS) เกิดจากแนวคิดที่ว่า ๑.เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ต้องไปเยี่ยมเยียนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร อย่างสม่ำเสมอ และทั่วถึง ๒. เมื่อไปเยี่ยมเยียนแล้ว ต้องมีสิ่งที่เป็นอุปกรณ์เครื่องมือในการเข้าไปทำงาน ร่วมกับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เพราะนักส่งเสริมสหกรณ์มีแค่ ๒ อย่างในวันนี้ คือ หนึ่งสมอง สองมือเท่านั้นเอง ที่จะไปทำงานกับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรได้ นักส่งเสริมสหกรณ์ไม่มีอุปกรณ์ไปเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือชักนำให้เกิดการพัฒนาใดๆ

การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ดังนี้

- รายงานผลการประเมินการจัดระดับมาตรฐานสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร
- รายงานผลการตรวจสอบบัญชีประจำปี
- ข้อสังเกตผู้สอบบัญชี
- รายงานการตรวจสอบกิจการและฐานะการเงินของผู้ตรวจการสหกรณ์
- รายงานการแก้ไขข้อบกพร่องที่ตรวจพบ
- ข้อบังคับ
- ระเบียบ
- รายงานประจำปีก่อน/ปัจจุบันของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร
- งบทดลอง ๖ ช่อง ประจำปีเดือนล่าสุด

การวิเคราะห์งบการเงินจากผู้สอบบัญชี และรายงานผู้สอบบัญชี ถือว่าเอกสารที่สามารถแสดงความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานของสหกรณ์ในเรื่องต่างๆ ได้อย่างชัดเจน สามารถสะท้อนให้เห็นภาพรวมของกิจการ ผู้บริหารสามารถนำไปใช้วางแผนการดำเนินงานกิจการ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์นำไปใช้ในการแนะนำส่งเสริมสหกรณ์ และสามารถเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นกับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรได้เป็นอย่างดี เจ้าหน้าที่ส่งเสริม จึงจำเป็นต้องมีความรู้ และมีประสบการณ์ ในเรื่อง การวิเคราะห์งบการเงินจากผู้สอบบัญชีและรายงานผู้สอบบัญชีในรอบปีบัญชีปัจจุบันเปรียบเทียบกับปีก่อน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดประเด็นและวางแผนการแนะนำส่งเสริมให้ตรงกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรนั้นๆ เพื่อเป็นประโยชน์และเกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานในแต่ละด้านแก้ไข ปัญหาได้ตรงจุด

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ จึงเห็นความสำคัญของการวิเคราะห์งบการเงินและรายงานผู้สอบ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ได้มีความรู้และมีแนวทางการดังกล่าวเพื่อนำไปส่งเสริมสหกรณ์ จึงได้จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์และเจ้าหน้าที่กลุ่มงานวิชาการ เพื่อจัดทำองค์ความรู้(KM) เรื่อง“การวิเคราะห์รายงานทางการเงินจากงบการเงินที่ผ่านการรับจากผู้สอบบัญชี”

๒. กรอบขององค์ความรู้ “การวิเคราะห์รายงานทางการเงินจากงบการเงินที่ผ่านการรับจากผู้สอบบัญชี”

ประกอบด้วย

1. ประเด็นปัญหาในการปฏิบัติงานการวิเคราะห์รายงานทางการเงิน

๒.๑ ผู้ปฏิบัติงานมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาที่ใช้ในการวิเคราะห์

๒.๒ ศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ผู้วิเคราะห์

๑) ประสบการณ์และมุมมองของผู้วิเคราะห์แต่ละคนแตกต่างกัน ขาดความรู้และทักษะในการวิเคราะห์

๒) ขาดทักษะและความรู้ในการวิเคราะห์

๓) ขาดความรู้ความเข้าใจในการแปลความหมายข้อมูลทางการเงิน รวมทั้งการสื่อสารให้สหกรณ์/ผู้ใช้ข้อมูลการวิเคราะห์มีความเข้าใจ ตลอดจนข้อกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องใช้เป็นข้อมูลในการแนะนำให้สหกรณ์ปฏิบัติ

๒. แนวทางปฏิบัติการวิเคราะห์รายงานทางการเงิน

- รูปแบบการวิเคราะห์

การวิเคราะห์งบการเงินโดยเปรียบเทียบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง

การวิเคราะห์โดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio)

การวิเคราะห์งบการเงินโดยวิธีร้อยละแนวตั้ง (Vertical Analysis or Common Size Ratio)

การวิเคราะห์โครงสร้างทางการเงิน

- ข้อเสนอแนะ / คำแนะนำ เพื่อการพัฒนาปรับปรุงสหกรณ์

๓. ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์งบการเงิน

- ข้อมูลอัตราส่วนค่าเฉลี่ยของสหกรณ์ในระดับเดียวกันของสหกรณ์แต่ละประเภท

- ข้อมูลการดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์แต่ละประเภท

- รายงานผลการตรวจสอบบัญชีและงบการเงินของสหกรณ์

- อัตราส่วนทางการเงิน

- รายงานกิจการของสหกรณ์

-ข้อมูลสภาพแวดล้อมภายใน ภายนอกสหกรณ์ ที่มีผลกระทบต่อการทำงานและการ

ดำเนินงานธุรกิจ

๔. ทำอย่างไรให้การวิเคราะห์หังบการเงินของผู้สอบบัญชีเป็นประโยชน์กับสหกรณ์
๕. องค์ความรู้ที่ใช้ในการวิเคราะห์หังบการเงิน
 - เครื่องมือในการวิเคราะห์หังบการเงิน
 - การประยุกต์ใช้ Peer Group
 - องค์ความรู้ที่จำเป็น
๖. การแนะนำส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากรายงานผลการตรวจสอบบัญชี

แหล่งความรู้ที่ใช้อ้างอิง

ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสหกรณ์ และระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ที่เกี่ยวข้อง

- พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มีส่วนเกี่ยวข้องในหมวด 3 ว่าด้วยสหกรณ์ส่วนที่ 3 ว่าด้วยการดำเนินงานของสหกรณ์ มาตรา 65 , 66 , 67, 68 และส่วนที่ 4 ว่าด้วยการสอบบัญชีมาตรา 69
- ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการบัญชีสหกรณ์ พ.ศ. 2542
- ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการสอบบัญชี

ความรู้เบื้องต้นทางการการบัญชี

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีเบื้องต้น การจัดทำงบทดลอง การอ่านงบทดลอง การใช้ประโยชน์จากงบทดลอง เพื่อการแนะนำส่งเสริม

ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์หังบการเงินของผู้สอบบัญชี

- ฐานะการเงิน ณ วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร
- ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในรอบเวลา 1 ปี จำแนกเป็นรายธุรกิจ
- เปรียบเทียบฐานะการเงินและผลการดำเนินงานในรอบ 2 ปี
- ด้านการบริหารงาน การทำหน้าที่ของแต่ละฝ่าย การกำหนดระเบียบต่างๆขึ้นถือใช้
- ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น วันจดทะเบียนจัดตั้ง จำนวนสมาชิก
- สถานะทางการเงินของสหกรณ์ ผ่านการวิเคราะห์ ด้วยเครื่องมือ CAMEL
- ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของผู้สอบบัญชี
- ข้อมูลต่างๆที่จะกระทบฐานทางการเงินของสหกรณ์ในภายหน้า ซึ่งเปิดเผยอยู่ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

องค์ความรู้(KM) การวิเคราะห์งบการเงินจากผู้สอบบัญชี กลุ่มส่งเสริมสหกรณ์ 1

การใช้ประโยชน์จากรายงานผู้สอบบัญชีของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์

- เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ จะต้องทำหน้าที่ตีความหมายข้อมูลจากงบการเงิน เพื่อมองเห็นสภาพปัญหาทางการเงิน และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนแก้ไขปัญหาให้เป็นไปอย่างถูกต้องแม่นยำ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะหรือข้อสังเกตเพื่อการพัฒนาสหกรณ์

วิธีการ

1. ศึกษาทำความเข้าใจในเนื้อหาของรายงานผลการตรวจสอบบัญชี ได้ชี้ให้เห็นจุดแข็งจุดอ่อนทางการเงินและการดำเนินงานของสหกรณ์ รวมถึงข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่างๆ ตลอดจนแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน

- พิจารณากำไร ขาดทุน เป็นอันดับแรก
- พิจารณางบแสดงฐานะทางการเงิน งบกำไรขาดทุน วิเคราะห์แยกส่วน

การวิเคราะห์งบการเงินแนวดิ่ง เป็นการวิเคราะห์ตัวเลขในงบการเงิน โดยมีการกำหนดให้ยอดรวมของหมวดใดหมวดหนึ่งในงบการเงินเป็นร้อยละ 100 และเทียบว่ายอดรายการอื่นๆ เป็นร้อยละเท่าใดของยอดรวมในหมวดเดียวกัน เพื่อให้ตัวเลขแสดงความหมายที่ชัดเจนและสามารถเปรียบเทียบกันได้

งบแสดงฐานะการเงิน กำหนดให้ยอดสินทรัพย์รวมเป็นร้อยละ 100 เมื่อต้องการคำนวณว่ายอดสินทรัพย์แต่ละรายการเป็นร้อยละเท่าใด ยอดหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้นรวมเป็นร้อยละ 100 เมื่อต้องการคำนวณว่า ยอดหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้นแต่ละรายการเป็นร้อยละเท่าใด

การคำนวณแนวดิ่งในงบแสดงฐานะการเงิน กำหนดให้ยอดสินทรัพย์รวม หรือยอดหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้นรวมเป็นร้อยละ 100 และนำยอดแต่ละรายการในงบแสดงฐานะการเงินมาคำนวณว่ารายการนั้นๆ เป็นร้อยละเท่าใดของยอดรวม

การวิเคราะห์ย่อยส่วนของงบแสดงฐานะทางการเงิน

1. การจัดตัวเลขของแต่ละรายการที่ปรากฏในแสดงฐานะทางการเงิน ให้เป็นอัตราร้อยละของสินทรัพย์ทั้งหมด หรือเป็นอัตราร้อยละของหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น การวิเคราะห์โดยวิธีนี้จะเน้นให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนของการรายการต่างๆ ในงบดุลเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ทั้งหมด และยังชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ต่อไป ซึ่งเมื่อเรานำงบแสดงฐานะทางการเงินหลายๆปีมาเปรียบเทียบจะแสดงให้เห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนขึ้น
2. วิเคราะห์สินทรัพย์แต่ละรายการที่เป็นสินทรัพย์หมุนเวียน เช่น เงินสด ลูกหนี้ และสินค้าคงเหลือ โดยจัดตัวเลขสินทรัพย์แต่ละรายการเป็นอัตราร้อยละของสินทรัพย์หมุนเวียน การวิเคราะห์นี้จะช่วยเน้นให้เห็นว่าทางใช้ไปของเงินทุนของสหกรณ์เป็นอย่างไร ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการจัดการเกี่ยวกับสินทรัพย์หมุนเวียนของสหกรณ์ เนื่องจากสินทรัพย์เหล่านี้จะเป็นส่วนที่ทำการให้กับสหกรณ์ และมีสภาพคล่องใกล้เคียงกับเงินสด
3. การวิเคราะห์เกี่ยวกับโครงสร้างของเงินทุน จะช่วยให้ทราบถึงความเสี่ยงทางการเงินของสหกรณ์และเพื่อชี้ให้เห็นทุนของสหกรณ์ให้เด่นชัดขึ้น พร้อมกับคาดการณ์แนวทางของผู้บริหารที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเงินทุนดังกล่าว

การวิเคราะห์ย่อส่วนของงบกำไรขาดทุน

งบกำไรขาดทุน เป็นงบการเงินที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยแสดงให้เห็นว่ากิจการมีกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิจากการดำเนินงาน เป็นการชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานของกิจการนั้น

ผลการดำเนินงานของกิจการในด้านกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิจะมีผลต่อบดุล กล่าวคือ กรณีที่รายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย (กำไรสุทธิ) จะทำให้ทุนของสหกรณ์เพิ่มขึ้น ส่วนกรณีที่รายได้น้อยกว่าค่าใช้จ่าย (ขาดทุนสุทธิ) ก็จะทำให้ทุนของสหกรณ์ลดลง งบกำไรขาดทุนจึงเป็นงบการเงินที่มีผลในการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของส่วนของทุนสหกรณ์ ซึ่งเกิดจากการดำเนินงานในงวดเวลาใดเวลาหนึ่ง และมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของสินทรัพย์

วิธีการ กำหนดให้ยอดรายได้รวมเป็นร้อยละ 100 เมื่อต้องการคำนวณว่ายอดรายได้และค่าใช้จ่ายแต่ละรายการเป็นร้อยละเท่าใด เปรียบเทียบอย่างน้อย 2 ปี จะเห็นที่ไปที่ไปของผลดำเนินงานที่เกิดขึ้น

การคำนวณแนวดิ่งในงบกำไรขาดทุน กำหนดให้ยอดรายได้รวมเป็นร้อยละ 100 และนำยอดแต่ละรายการในงบกำไรขาดทุนมาคำนวณว่ายอดรายการนั้นเป็นร้อยละเท่าใดของยอดรายได้

- วิเคราะห์งบกำไรขาดทุนแต่ละธุรกิจ
- วิเคราะห์ค่าใช้จ่าย

2) ติดตามวิธีปฏิบัติของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเกี่ยวกับรายงานผลการตรวจสอบบัญชีที่ได้รับแจ้งจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และให้คำแนะนำให้มีการนำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการและในประเด็นที่เป็นข้อสังเกตที่สำคัญ ต้องมีมติมอบหมายผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปรับปรุงและที่ประชุมคณะกรรมการควรมีการติดตามจนกว่าจะแล้วเสร็จ

3) นำจุดแข็ง จุดอ่อน ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ที่ปรากฏในรายงานมาคิดวิเคราะห์เพื่อแนะนำส่งเสริม ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและศักยภาพของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรแต่ละแห่ง

ข้อเสนอแนะในการใช้รายงานผู้สอบบัญชีไปส่งเสริมสหกรณ์

1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ศึกษาวิธีการวิเคราะห์งบการเงิน การตีความข้อมูลทางการเงิน ให้มีความเข้าใจ เพราะระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวิเคราะห์รายงานทางการเงินของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการให้คำแนะนำเรื่องดังกล่าวแก่ผู้บริหารสหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่ และมีความพร้อมด้านบุคลากร

- 2) มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการแนะนำส่งเสริมสหกรณ์ ระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์
- 3) เน้นการตรวจเยี่ยม ความใกล้ชิดสนิทสนม เพื่อให้ทราบข้อมูลและได้รับความร่วมมือจากสหกรณ์
